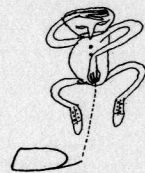

Jean Dubuffet

je v pořádku. V jejich pojetí jde tedy o umění, které nemá žádnou hodnotu, protože na výtvoře bláznů lze pohlížet pouze z odborně lékařského hlediska, nebo je nanejvýš můžeme brát jako přetvářku, jako hříčku přírody, jako chorobnou zvědavost.

Umělecká produkce je prostor vydaný všanc rozmarnému duchu. Takovému duchu nic neškodí více než podřízenost státnímu zájmu, než poručnickování kolektivu, které s sebou nese kontrolu a určování jeho vývoje.

Uměleckou produkci lze chápat jen jako individuální, osobní a prováděnou všemi, nikoliv pouze předem určenými zmocněnci. Užitečnost se duchu jeví jako nositelka omezení, kterých bychom se rádi zbavili; užitečnost je jakoby varovné světélko, jež má zaručit volné pole pro *neužitečnost*, která se naopak jeví jako prvořadá hodnota pro všechna ostatní světýlka, a ta nemají jiný úkol než ji ochraňovat. Zbavme se užitečnosti, pověřme zmocněnce, aby se jí věnovali, abychom se s ní sami nemuseli rozčilovat a zatěžovat jí mysl, a tím si dokonale uvolnili ruce pro *neužitečnost*.

Na kulturní propagandě je neblahé zejména směšování kultury jako takové, to znamená jako obeznámení se s jistou řadou děl, která jsou předkládána jako příklady, s prostou a jasnou činností ducha. Tedy směšování receptivního a asimilačního postoje s postojem tvůrčím, přičemž jeden předkládá druhý, takže ten, kdo chce tvořit nově, se nejdříve musí poučit u jiných novátorů. Prakticky se však — ve shodě se zdravou logikou — potvrzuje pravý opak. Právě nespokojenost s novátorstvím jiných vede k touze sám se stát novátorem. Umělecká tvorba potom bývá spojována s prestiží a s obecnou prospěšností, na něž je kladen tak velký důraz, že veřejnost je vedena k tomu, aby na uměleckou tvorbu nepohlížela se zřetelem k bezprostřednímu zážitku, který mu může přinést, ale s ohledem na míru prestiže, která se s ní pojí, takže umělecká tvorba u ní ztrácí jakoukoli přímou a praktickou funkci a stává se z ní více či méně prestižní záležitost. Z toho plyne i zoufalé úsilí, s nímž se umělci snaží získat pro svá díla prestižní ocenění, která ovšem kontrolují a rozdělují pouze a jedině oficiři kultury. Tak nakonec dochází ke spojení této prestiže s pojmem *hodnoty* — estetické, etické, občanské a v souvislosti s tím pochopitelně, jaksi hmatatelněji a měřitelněji,